

พัฒนาการของความคิดบางเรื่องในการอนุญาตตุลาการพาณิชย์ระหว่างประเทศ

นางวิรวรรณ เจริญญาติ

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974 - 331 - 219 - 6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

COMCEPTUAL DEVELOPMENT OF CERTAIN ISSUES IN
INTERNATIONAL COMMERCIAL ARBITRATION

Wirawan Riannak

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974 - 331 - 219 - 6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

พัฒนาการของความคิดบางเรื่องในการอนุญาตตุลาการ
พาณิชย์ระหว่างประเทศ

โดย

นางวิรวรรณ เหมยญาติ

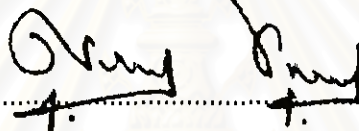
ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ ทรยางกูร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

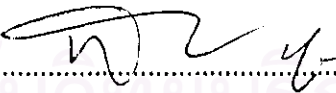
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

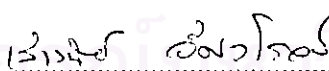
ประธานกรรมการ

(อาจารย์สุชาติ ธรรมมาพิทักษ์กุล)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ ทรยางกูร)

กรรมการ

(ศาสตราจารย์เสาวนีย์ อัครโรจน์)

กรรมการ

(อาจารย์จุลสิงห์ วสันตสิงห์)

จิรวรรณ เหริยณาค : พัฒนาการของความคิดบางเรื่องในการอนุญาโตตุลาการ
พาณิชย์ระหว่างประเทศ (CONCEPTUAL DEVELOPMENT OF CERTAIN
ISSUES IN INTERNATIONAL COMMERCIAL ARBITRATION)

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ ทรายางกูร, 250 หน้า.

ISBN 974 - 331 - 219 - 6.

โดยที่การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการเป็นที่นิยมและยอมรับว่าเป็นวิธีการ
ระงับข้อพิพาทนอกศาลที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง เพราะคำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการสามารถใช้
บังคับได้เกือบทั่วโลก พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2530 เป็นกฎหมายว่าด้วยอนุญาโต
ตุลาการนอกศาลที่ใช้บังคับกับการอนุญาโตตุลาการภายในประเทศและการบังคับคำชี้ขาด
อนุญาโตตุลาการต่างประเทศปรากฏว่า พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีข้อบกพร่องและความไม่เหมาะสม
ในบางเรื่องที่จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการอนุญาโตตุลาการ

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งจะศึกษาถึงกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการทั้งในอดีตและ
ปัจจุบัน กระบวนการอนุญาโตตุลาการของประเทศไทยและกฎหมายอนุญาโตตุลาการของ
ต่างประเทศ เพื่อให้ทราบถึงแนวคิดและกฎหมายที่ใช้บังคับกับการอนุญาโตตุลาการพาณิชย์
ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ศึกษาแนวความคิดและปัญหาบางเรื่องในการอนุญาโตตุลาการ
พาณิชย์ระหว่างประเทศ กล่าวคือ ในเรื่องบทบาทของศาลในการอนุญาโตตุลาการ เรื่องบทบาท
ของอนุญาโตตุลาการในการวินิจฉัยอำนาจในการพิจารณาอำนาจของตน (competence de la
competence) รวมทั้งเรื่องความรับผิดและความคุ้มกันอนุญาโตตุลาการ (immunity) และหาแนวทาง
แก้ไข

ผลของการศึกษาเรื่องนี้ปรากฏว่า บทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องที่ศึกษายังไม่เหมาะสม
บางเรื่องมีปัญหาในทางปฏิบัติเพราะไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจน จึงน่าจะนำแนวคิดของกฎหมาย
แม่แบบของ UNCITRAL และกฎหมายของต่างประเทศในบางเรื่องที่เหมาะสมมาปรับปรุงแก้ไขพระราช
บัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2530 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อให้ระบบอนุญาโต
ตุลาการและกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการเป็นที่ยอมรับเชื่อถือและมีมาตรฐานในระดับสากล

ภาควิชา .....นิติศาสตร์
สาขาวิชา .....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C 870897 : MAJOR LAW
KEY WORD: COMMERCIAL ARBITRATION

WIRAWAN RIANNAK : CONCEPTUAL DEVELOPMENT OF CERTAIN ISSUES
IN INTERNATIONAL COMMERCIAL ARBITRATION. THESIS ADVISOR :
ASSO. PROF. PHIJAISUKDI HORAYANGKURA, 250 pp. ISBN 974-331-219-6.

One of the reasons that renders arbitration so popular as an efficient alternative dispute resolution is that the arbitral award can be enforced almost around the globe. At present, the Arbitration Act B.E. 2530 is Thailand's law governing domestic arbitration proceedings conducted outside the court regime and the enforcement of foreign arbitral awards. The Act, however, has quite several drawbacks and inadequate aspects. Therefore, arbitration in Thailand, so far, has not been supported and promoted by the law as much as it should be.

This dissertation is focused on the study of arbitration law, both present and past, and arbitration proceedings, both of domestic and international nature, in order to apprehend the concept and the law applicable to international commercial arbitration. Special emphasis is, however, given to some concepts and problems arising in the course of international commercial arbitration, especially those about the roles of the courts in arbitration proceedings, the power of arbitral tribunals to determine the scope of their own jurisdiction (*competence de la competence*) as well as the liability and immunity of arbitrators. This dissertation is also seeking for some plausible solutions to the aforesaid problems.

In sum, the outcome of the study for this dissertation appears that some provisions in the law are still inadequate to address the said problems, because it lacks some clear-cut rules to solve the problem. One likely and plausible solution for the problems in general is therefore that the approaches taken by the UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration should be adopted into Thai jurisprudence on arbitration, as well as some foreign law, in order to improve the Arbitration Act B.E. 2530 and other relevant law, and bring Thai arbitration law to meet international expectation.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา.....2541

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความช่วยเหลือ อย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ หรยางกูร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัยมาด้วยดีตลอด และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านซึ่งประกอบด้วย อาจารย์สุชาติ ธรรมมาพิทักษ์กุล ศาสตราจารย์เสาวนีย์ อัศวโรจน์ และอาจารย์จุลสิงห์ วสันตสิงห์ จึงขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่กล่าวนามมา ณ ที่นี้ด้วย นอกจากนี้ขอขอบคุณบุคคลอีกหลายท่าน ที่ได้อนุเคราะห์เอกสารสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์วิชัย อริยะนันท์ทกะ อาจารย์วรวิมล ทวาทสิน อาจารย์ธำรทิพย์ จงจักรพันธ์ และคุณสรวิศ ลิ้มปริงซี่

ท้ายนี้ ขอขอบคุณ คุณจงกลณี จิรฤติ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานอนุญาตตุลาการและ กองวิชาการ สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ อีกหลายท่านที่มีได้กล่าวนามในที่นี้ที่ช่วยให้การจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์สำเร็จเรียบร้อย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๗
กิตติกรรมประกาศ	๘
สารบัญ	๙
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย	11
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย	11
วิธีการศึกษาวิจัย	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
ทฤษฎีเบื้องต้นเกี่ยวกับการอนุญาตไตตุลาการ	12
บทที่ 2 วิวัฒนาการของการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาตไตตุลาการ	18
กฎหมายตราสามดวง	19
พระราชบัญญัติกระบวนการพิจารณาความแพ่ง ร.ศ. 115	21
พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง ร.ศ. 127	23
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พ.ศ. 2477	24
อนุสัญญาว่าด้วยการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาตไตตุลาการต่างประเทศ ฉบับนครเจนีวา ลงวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2470 (ค.ศ. 1927)	27
อนุสัญญาว่าด้วยการยอมรับนับถือและการใช้บังคับคำชี้ขาดอนุญาตไตตุลาการ ต่างประเทศ ฉบับนครนิวยอร์ก ลงวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2501 (ค.ศ. 1958)...	27
พระราชบัญญัติอนุญาตไตตุลาการ พ.ศ. 2530	34

บทที่ 3	แนวความคิดและทางปฏิบัติในการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการ ภายในและระหว่างประเทศ	48
1.	การอนุญาโตตุลาการในศาล	50
2.	การอนุญาโตตุลาการนอกศาล	51
2.1	ข้อตกลงอนุญาโตตุลาการ (arbitration agreement) หรือข้อกำหนด อนุญาโตตุลาการ (arbitration clause)	54
	- หลักความเป็นเอกเทศของสัญญา (separability doctrine)	57
2.2	องค์ประกอบและหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการ	61
2.2.1	จำนวนอนุญาโตตุลาการ	61
2.2.2	คุณสมบัติและหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการ การตั้งอนุญาโตตุลาการ และการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการแทนที่	64
2.2.2.1	คุณสมบัติของอนุญาโตตุลาการ	64
2.2.2.2	หน้าที่ของอนุญาโตตุลาการ	70
2.2.2.3	การตั้งอนุญาโตตุลาการและการตั้งอนุญาโตตุลาการ แทนที่	70
2.2.3	การคัดค้านและการถอนอนุญาโตตุลาการ	76
2.3	กระบวนการพิจารณา	82
2.3.1	การเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาและภาษาที่ใช้	82
2.3.2	กฎหมายที่ใช้บังคับกับกรณี (applicable law)	89
2.3.3	สถานที่ทำการอนุญาโตตุลาการ	94
2.3.4	พยานหลักฐานและพยานผู้เชี่ยวชาญ	96
2.3.5	การผิดนัด (default) และการพิจารณาโดยขาดนัด	100
2.4	คำชี้ขาดและการบังคับตามคำชี้ขาด	102
2.4.1	รูปแบบของคำชี้ขาดและเนื้อหาของคำชี้ขาด	102
2.4.2	การจัดทำคำชี้ขาดและระยะเวลาของการทำคำชี้ขาด	105
2.4.3	การแปลความและแก้ไขคำชี้ขาด	107
2.4.4	การส่งคำชี้ขาด	109
2.4.5	การบังคับตามคำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการในประเทศ	111

2.4.6	การยอมรับและบังคับตามคำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ...	114
2.4.7	การยกเลิกหรือเพิกถอนคำชี้ขาด (setting aside of award)	129
2.5	ค่าใช้จ่ายในชั้นอนุญาโตตุลาการ	138
4	แนวความคิดและปัญหาบางเรื่องในการอนุญาโตตุลาการพาณิชย์	
	ระหว่างประเทศ	146
4.1	บทบาทของศาลในการอนุญาโตตุลาการ	146
1.	การบังคับให้สัญญาอนุญาโตตุลาการมีผลใช้บังคับ	147
2.	การแต่งตั้งและถอดถอนอนุญาโตตุลาการ	151
3.	การดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ	155
4.	การบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ	165
4.2	บทบาทของอนุญาโตตุลาการในการวินิจฉัยอำนาจในการพิจารณา	
	พิจารณาอำนาจของตน (competence de la competence).....	170
1.	ข้อจำกัดอำนาจอนุญาโตตุลาการ	173
2.	อำนาจของอนุญาโตตุลาการกับนโยบายสาธารณะหรือ	
	ความสงบเรียบร้อย	176
3.	การคัดค้านอำนาจของอนุญาโตตุลาการ	180
3.1	ความไม่สมบูรณ์ของสัญญาอนุญาโตตุลาการ	180
3.2	การคัดค้านคุณสมบัติของอนุญาโตตุลาการ	188
4.3	ความรับผิดและความคุ้มกันอนุญาโตตุลาการ (immunity)	194
4.3.1	ความคุ้มกันอนุญาโตตุลาการภายใต้กฎหมายอังกฤษ	197
4.3.2	ความคุ้มกันอนุญาโตตุลาการภายใต้กฎหมายสวีเดนและแลนด์	201
4.3.3	ความคุ้มกันอนุญาโตตุลาการภายใต้กฎหมายสหรัฐอเมริกา	204
4.3.4	ความคุ้มกันอนุญาโตตุลาการภายใต้กฎหมายฝรั่งเศส	211
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	225
	รายการอ้างอิง	237

ภาคผนวก

ก. รายชื่อคณะกรรมการพิจารณากร่างกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ	246
ข. รายชื่อคณะกรรมการอนุญาโตตุลาการ	247
ค. รายชื่อคณะกรรมการวิชาการและพัฒนาระบบอนุญาโตตุลาการ	248
ประวัติผู้เขียน	250

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย